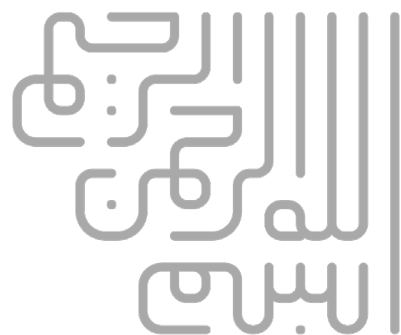

نظارت بر اجرای قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها (قوه قضائیه)

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۵/۷
Publish Date : 2026/7/29

عنوان: نظارت بر اجرای قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها (قوه قضائیه)
تهیه و تدوین کنندگان (Authors): ملیحه ربیعی، یاسین عسگری
واژه‌های کلیدی: نظارت، شفافیت، قوه قضائیه، شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها
ناشر: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

DOI:

Permanent Link:

Publisher : Islamic Parliament Research Center of Iran

**عنوان: نظارت بر اجرای قانون شفافیت قوای سه گانه، دستگاه های اجرایی و سایر نهادها
(قوه قضائیه)**

نوع گزارش: طرح/ لایحه ☐، نظارتی ☒، راهبردی ☐، پیش نویس قانونی ☐

نام دفتر: مطالعات مدیریت (گروه سلامت اداری، تعارض منافع و شفافیت)

مدیران مطالعه: حسین جمور، مسعود بنافی

اظهار نظر کننده: محمدعلی اشراقی جزی (گروه حقوق اداری و نهادهای اساسی دفتر مطالعات حقوقی)

ناظران علمی: مهدی عبدالحمید، حسین اصلی پور

ناظران علمی خارج از مرکز: فاطمه زین الدینی (هیئت علمی دانشگاه تهران)، سیدروح الله قرشی (هیئت علمی دانشگاه پیام نور)

گرافیک و صفحه آرایی: ساجده زارع مرزی

ویراستار ادبی: زهرا کریمی

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۴/۰۸/۲۲

فهرست مطالب

۵.....	چکیده.....
۶.....	خلاصه مدیریتی.....
۸.....	۱. مقدمه.....
۹.....	۲. پیشینه.....
۹.....	۱-۲. سوابق مطالعاتی در مرکز.....
۱۱.....	۲-۲. سوابق تقنینی به همراه آسیب شناسی.....
۱۳.....	۳. تحلیل گزینه های سیاستی: بررسی عملکرد قوه قضائیه.....
۱۳.....	۱-۳. اقدام های آیین نامه ای.....
۱۶.....	۲-۳. اقدام های ساختاری - اجرایی.....
۱۷.....	۳-۳. بررسی پیامدها و نتایج شفاف سازی اطلاعات مبتنی بر مفاد مواد (۲) و (۳) قانون.....
۲۱.....	۴. الزام بهره گیری از داده های آماری رسمی و دارای اعتبار سنجی.....
۲۲.....	۵. جمع بندی و نتیجه گیری.....
۲۶.....	منابع و مآخذ.....

فهرست جداول

۷.....	جدول ۱. میزان اجرای مواد (۲) و (۳) قانون شفافیت قوای سه گانه.....
۱۰.....	جدول ۲. تحلیل پیشینه پژوهشی.....
۱۲.....	جدول ۳. انطباق شیوه نامه قوه قضائیه با قانون شفافیت قوای سه گانه.....
۱۴.....	جدول ۴. انتشار داده های موضوع قانون شفافیت قوای سه گانه - قوه قضائیه.....
۱۹.....	جدول ۵. انتشار داده های موضوع قانون شفافیت قوای سه گانه - قوه قضائیه.....
۲۴.....	جدول ۶. نمونه جدول پیشنهاد توصیه سیاستی ویژه گزارش های راهبردی/نظارتی.....

نظارت بر اجرای قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها (قوه قضائیه)

چکیده

شفافیت در نظام حکمرانی از مهم‌ترین سازوکارهای صیانت از حقوق عمومی، ارتقای پاسخگویی و تقویت مشارکت مردمی محسوب می‌شود. در این چارچوب، تصویب قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها در سال ۱۴۰۳، گامی مهم در اصلاح نظام حکمرانی به شمار می‌آید. هدف این گزارش، ارزیابی میزان اجرای این قانون در قوه قضائیه و شناسایی چالش‌ها و الزامات تحقق مؤثر آن است. این گزارش با بهره‌گیری از روش توصیفی - تحلیلی، وضعیت اجرای قانون را در قوه قضائیه ارزیابی می‌کند. داده‌های گزارش از طریق بررسی اسناد و گزارش‌های عملکردی ارسالی قوه قضائیه به نهاد ناظر قانون (کمیسیون امور داخلی و شوراهای اسلامی)، سایر گزارش‌های منتشر شده از سوی قوه قضائیه و اطلاعات منتشر شده در سامانه‌های موضوع بررسی گردآوری شده است. همچنین، داده‌ها با استفاده از چک‌لیستی مبتنی بر تکالیف مقرر در ماده (۲) قانون شفافیت استخراج و از طریق تطبیق اطلاعات منتشر شده با الزامات قانونی تحلیل شده‌اند. یافته‌های این بررسی در سه محور اصلی؛ اقدام‌های شیوه‌نامه‌ای و ابلاغ دستورالعمل (ارزیابی تطبیقی شیوه‌نامه‌های ابلاغی با مفاد قانون و شناسایی خلأهای تکلیفی)؛ اقدام‌های اجرایی (تشکیل کارگروه تخصصی، ایجاد سامانه شفافیت و سایر گام‌های عملیاتی)؛ و بررسی پیامدها (بررسی نتایج واقعی عملکرد قوه قضائیه در اجرای احکام مواد (۲) و (۳) قانون مذکور) سامان یافته است. در پایان نیز پیشنهادها در دو دسته فنی - تخصصی و راهبردی ارائه شده است.

خلاصه مدیریتی

بیان / شرح مسئله

در دهه های اخیر، گذار به سمت حکمرانی شفاف از اولویتهای سیاستگذاری بوده است؛ در این میان، تصویب «قانون شفافیت قوای سه گانه، دستگاههای اجرایی و سایر نهادها»، نقطه عطفی در نظام قانونگذاری کشور به شمار می رود. با وجود فراهم آمدن بسترهای قانونی، بررسی ها حاکی از آن است که اجرای این قانون با موانع ساختاری و فرایندی متعددی مواجه است. لذا، اثربخشی قانون شفافیت نه در تدوین قانون، بلکه در نظام نظارتی و دقت در پیاده سازی آن نهفته است. گزارش حاضر با هدف ارزیابی میزان تحقق تکالیف قانونی، تحلیل شکافهای اجرایی و تبیین خلأهای موجود، با رویکردی «توصیفی-تحلیلی» به ارزیابی اجرای این قانون در قوه قضائیه و ۶ دستگاه تابعه آن می پردازد. روش گردآوری داده ها بر پایه تحلیل اسناد عملکردی ارائه شده به نهاد ناظر و گزارش های رسمی قوه قضائیه استوار است. همچنین، جهت سنجش عملیاتی میزان تحقق الزامات، داده های استخراج شده از چهار پلتفرم کلیدی (سامانه شفافیت قوه قضائیه، سامانه ملی آرای قضایی، سامانه ملی قراردادهای و درگاه ملی مجوزها) تا پایان اسفند ۱۴۰۴ بررسی شده است. مؤلفه های اصلی مورد سنجش در این گزارش شامل «میزان انتشار داده ها»، «میزان انطباق عملکرد با تکالیف قانونی» و «وضعیت عملیاتی شدن الزامات شفافیت» در دستگاه های هدف است.

نقطه نظرات / یافته های کلیدی

در گزارش، اقدام های قوه قضائیه در سه بخش بررسی و تحلیل شده و در ادامه، یافته های حاصل از هر یک از این بخش ها ارائه می شود:

الف) بررسی اقدام های آیین نامه ای

■ نقاط قوت:

- ✓ تعیین تکلیف انتشار اطلاعات مربوط به حریم شخصی و خصوصی با تفکیک، حذف و بی نام سازی داده های شخصی از سایر اطلاعات برای رفع برخی از استثنائات قانون و جلوگیری از منتشر شدن اطلاعات؛
- ✓ تعیین تکلیف دقیق مسئولیت اجرای شیوه نامه و سایر موضوعات چالشی آن در سطوح مختلف (معاون اول قوه قضائیه).

■ نقاط ضعف:

- ✗ مغفول ماندن شیوه، کمیت و کیفیت اجرای تکالیف موضوع ماده (۲) قانون؛
- ✗ بی توجهی شیوه نامه به ماده (۳) قانون شفافیت قوای سه گانه در حوزه انتشار مشروح مذاکرات هیئت عمومی و هیئت های تخصصی دیوان عدالت اداری، هیئت عمومی دیوان عالی کشور، مراجع اختصاصی اداری و شوراهای موضوع این قانون؛
- ✗ عدم کاربست و تعریف ضمانت اجرایی قانون در شیوه نامه؛
- ✗ عدم تعیین مهلت انتشار داده ها و اطلاعات در شیوه نامه؛
- ✗ مغایرت داشتن به کارگیری «دبیر کمیسیون» در تبصره ماده (۱۳) شیوه نامه با اختیارات و ساختار اجرایی.

ب) بررسی اقدام های ساختاری - اجرایی

■ بررسی نقاط قوت:

- ✓ تشکیل کارگروه، تعیین اعضای دارای اختیار تام و صاحب منصب در کارگروه موضوع ماده (۲) قانون به منظور تقویت نقش کارگروه؛

✓ راه‌اندازی و لینک سامانه شفافیت قوه قضائیه و سامانه‌های تخصصی تابعه به درگاه یکپارچه قوه.

■ بررسی نقاط ضعف:

✗ عدم تعریف مشخص مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه به‌عنوان دبیرخانه کارگروه و ناقص بودن شرح وظایف آن نهاد (از جمله پیگیری و دریافت درخواست‌ها و استعلامات دستگاه‌ها)؛

✗ عدم ایفای تعهد در طراحی و ایجاد شفافیت و انتشار اطلاعات توسط اکثر دستگاه‌های ذیل قوه قضائیه؛

✗ پراکندگی اطلاعات و عدم یکپارچگی در انتشار داده‌های شفافیت توسط دستگاه‌های تابعه قوه قضائیه.

ج) بررسی پیامدها و نتایج شفاف‌سازی اطلاعات مبتنی بر مفاد مواد (۲) و (۳) قانون

با بررسی و تحلیل کارشناسی اقدام‌های صورت گرفته مشخص می‌شود که شفاف‌سازی کامل مفاد مواد (۲) و (۳) ناتمام باقی مانده است. تفکیک وضعیت انتشار اطلاعات نشان می‌دهد که هرچه اطلاعات به حوزه‌های حساس‌تر حکمرانی، مانند منابع مالی، تصمیم‌گیری‌های اداری و نحوه تخصیص دارایی‌های عمومی نزدیک‌تر می‌شود، میزان امتناع دستگاه‌ها در انتشار آن افزایش یافته است. در این راستا عواملی نظیر ابهامات و استثنائات قانونی، محدودیت‌های فنی سامانه‌ها، نبود برخی زیرساخت‌های قانونی در عدم انتشار و یا انتشار ناقص اطلاعات مؤثر بوده‌اند.

جدول ۱. میزان اجرای مواد (۲) و (۳) قانون شفافیت قوای سه‌گانه

میزان اجرای ماده (۳): مشروح مذاکرات و آرای قطعی و شبه‌قطعی	میزان اجرای ماده (۲): موارد ذکر شده
هیچ‌یک از مشروح مذاکرات در تارنمای مربوطه و یا سامانه شفافیت قوه قضائیه منتشر نشده است.	تحصیلات و سوابق مدیران؛ قوانین مهم؛ فهرستی از قراردادهای <u>بیشترین</u> اطلاعات منتشر شده در بین دستگاه‌ها هستند.
آرای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، آرای وحدت رویه دیوان عالی کشور، نظریات مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه منتشر شده است.	میزان دریافتی ماهیانه و سالیانه، نحوه به‌کارگیری، برنامه‌ها، صلاحیت‌ها، طرح‌های مصوب مدیران و کارکنان؛ اطلاعات مالی و اموال چون: اموال و دارایی‌ها، کمک‌ها و واگذاری‌ها اعم از اعطایی و دریافتی تجهیزات، تخصیص و توزیع بودجه، تجهیزات، واگذاری زمین، تسهیلات، فرصت‌های سرمایه‌گذاری و همکاری در قالب‌های مشارکت و شرایط استفاده از این فرصت‌ها، فرصت‌های اشتغال، متن، متمم و الحاقات قراردادهای متوسط و بزرگ، <u>منتشر نشده است</u> . فرصت‌ها و شرایط به‌کارگیری و جذب نیروی انسانی، تحصیلات و سوابق کارکنان، مقررات، مبالغ تعرفه‌ها، عوارض، هزینه‌های خدمت؛ فرایندها و مراحل اداری اخذ مجوز و هرگونه پروانه فعالیت؛ درآمدها و هزینه‌ها، املک و ساختمان، فرایندهای اداری، مقررات، مصوبات، مرجع تصویب، مستندات مربوط به صلاحیت تصویب، برنامه‌ها، صلاحیت‌ها، طرح‌های مصوب مؤسسات مشمول توسط <u>برخی از</u> سازمان‌ها منتشر شده است.

مأخذ: یافته‌های تحقیق.

پیشنهاد راهکار تقنینی، نظارتی یا سیاستی

با عنایت به نقاط قوت و ضعف ارائه شده، پیشنهادها در دو دسته راهبردی و فنی - تخصصی ارائه می‌شود:

الف) پیشنهادهای راهبردی

✓ تدوین و تبیین شاخص‌ها و چارچوب‌های اجرایی برای انتشار موضوعات و تکالیف مقرر در ماده (۲) قانون شفافیت، در حدود و

چارچوب احکام قانونی مانند اطلاعات مالی، قراردادهای مجوزها، فرصت‌های سرمایه‌گذاری و ... در شیوه‌نامه؛

✓ تصریح بر ضرورت انتشار مشروح مذاکرات هیئت عمومی و هیئت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری، هیئت عمومی دیوان عالی

- کشور و شوراهای موضوع ماده (۳) قانون شفافیت پیش از تصریح موارد منع انتشار؛
- ✓ تعیین دقیق مهلت انتشار داده‌ها متناسب با قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها؛
 - ✓ کاربست و تبیین ضمانت اجرایی تعریف شده در قانون شیوه‌نامه؛
 - ✓ ارجاع تعریف «اطلاعات شخصی» و «حریم خصوصی» به بند «ب» ماده (۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات.

ب) پیشنهادهای فنی - تخصصی

به‌منظور طراحی کارآمد سامانه شفافیت قوه قضائیه رعایت نکات زیر ضروری است:

- ✓ ادغام الزامات قانونی؛
- ✓ یکپارچگی سامانه‌ها؛
- ✓ تدوین و الزام به شناسنامه استاندارد بارگذاری؛
- ✓ طراحی سامانه شفافیت مبتنی بر سازوکار هوشمند و موتور قواعد؛
- ✓ ایجاد داشبورد نظارتی؛
- ✓ گزارش‌های دوره‌ای.

۱. مقدمه

امروزه شفافیت، یکی از ضرورت‌های حکمرانی مطلوب به شمار می‌رود. سرمایه‌گذاری و رقابت عادلانه اقتصادی، شناسایی خدمات عمومی و فراتر از آن مشارکت در تصمیم‌گیری و حکمرانی کشور همه مستلزم حاکمیتی شفاف است. باین‌حال، عواملی نظیر قوانین ناکارآمد، فرهنگ غلط محرمانگی، دیوان‌سالاری پیچیده و عدم شایسته‌سالاری به‌عنوان موانع اصلی در نظام حقوقی ایران، مانع جریان آزاد اطلاعات و تحقق سلامت اداری شده‌اند [۱].

تعاریف گوناگونی از شفافیت ارائه شده است، این تعاریف، ابعاد حقوقی، اقتصادی، سیاسی و حاکمیتی شفافیت را در برمی‌گیرد. یکی از تعاریف معیار، آشکار بودن مبنای تصمیمات حکومتی و سازوکارهای حاکم بر توزیع قدرت و درآمد است [۲]. حکمرانی شفاف، پیامدهای متعددی در پی دارد: امکان نظارت بر عملکرد حکومت توسط جامعه فراهم شده، موجب ازدیاد اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی می‌شود و با افزایش هزینه فساد، احتمال فساد کاهش می‌یابد [۱].

در سال‌های اخیر، قوانین متعددی با هدف ارتقای شفافیت به تصویب رسیده است. از مهم‌ترین این قوانین می‌توان به قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، احکام مرتبط در قوانین برنامه‌های توسعه، قانون شفافیت و نظارت بر تأمین مالی فعالیت‌های انتخاباتی و قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها اشاره کرد.^۱ قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها مصوب ۱۴۰۳/۰۳/۰۱ اولین قانونی

۱. قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران، با وجود هدف ارتقای سلامت اداری، ناظر بر شفافیت درون‌حکومتی (اعلام دارایی به قوه قضائیه) بوده و نه انتشار عمومی اطلاعات؛ ازاین‌رو، با توجه به تمرکز این گزارش بر شفافیت عمومی، بررسی نشده است.

است که شفافیت را به هر سه قوه تسری می‌دهد. براساس این قانون، هر سه قوه موظفاند ظرف چهار ماه، اطلاعاتی مانند اطلاعات مدیران و کارکنان، اطلاعات مالی، اسناد قانونی و سایر موارد مصرح در ماده (۲) قانون را از طریق سامانه‌های مربوط به خود منتشر کنند. همچنین برای نخستین بار، انتشار مشروح مذاکرات کمیسیون‌های مجلس و هیئت وزیران و سایر هیئت‌های مطرح در ماده (۳) قانون مورد الزام قرار گرفت. گزارش پیش‌رو درصدد بررسی عملکرد قوه قضائیه در اجرای قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها مصوب ۱۴۰۳/۰۳/۲۶ و پیشنهادهای سیاستی است.

هدف گزارش پیش‌رو، پاسخ به پرسش‌های ذیل است:

۱. با توجه به تکالیف مندرج در ماده (۲)، قوه قضائیه، تا چه میزان، داده‌ها و اطلاعات خود را، از طریق سامانه‌های مربوط به خود، منتشر کرده است؟ ۲. با توجه به تکالیف مندرج در ماده (۳)، قوه قضائیه تا چه میزان مشروح مذاکرات را مطابق با شرایط مصرح در این ماده، به‌طور عمومی منتشر کرده است؟ ۳. آیا کارگروه مربوط به تبصره «۲» ماده (۲) این قانون در قوه قضائیه تشکیل شده است؟

۲. پیشینه

۲-۱. سوابق مطالعاتی در مرکز

طی سال‌های اخیر، با افزایش مطالبه عمومی برای شفافیت در نظام اداری و مالی، توجه پژوهشگران و سیاستگذاران به این موضوع افزایش یافته است. بر این اساس، در این بخش به بررسی و تحلیل یافته‌های پژوهش‌های مرتبط با شفافیت در مرکز پژوهش‌های مجلس پرداخته شده است.

دفتر مطالعات حقوقی مجلس شورای اسلامی، سلسله گزارش‌هایی با عنوان اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها» (اعاده شده از سوی شورای نگهبان) منتشر کرده است. از آنجاکه قانون شفافیت قوای سه‌گانه، پیش از تصویب، مورد رفت و برگشت‌های مکرر، میان شورای نگهبان و کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس قرار می‌گرفت، دفتر مطالعات حقوقی نیز، مصوبه اصلاحی مجلس را، پیش از ارسال مجدد به شورای نگهبان، بررسی کرد [۳].

گزارش «بررسی و تحلیل مبانی و ابعاد شفافیت قوای سه‌گانه»، دیگر گزارشی بوده که به بررسی نظری شفافیت در اندیشه سیاسی مدرن (لزوم آزادی بیان، حق مشارکت در تعیین سرنوشت، حق دسترسی آزاد به اطلاعات، پاسخگویی) و اسلام (لزوم عدم احتجاب حاکم از مردم، مقدمه ضروری اموری چون مشورت، تعاون به نیکی، امر به معروف و نهی از منکر) پرداخته است. در ادامه، شفافیت در دو بُعد «شفافیت آراء و مذاکرات» و «شفافیت اسناد و عملکرد» تشریح شده، ضمن مرور قوانین ناظر بر شفافیت، بر لزوم تدوین قانونی جامع و دارای ضمانت اجرایی مؤثر تأکید شده است. در نهایت نیز پیشنهادهایی برای اصلاح قانون شفافیت قوای سه‌گانه ارائه شده است [۴].

همچنین گزارش «ارزیابی قوانین، لوایح و طرح‌های متناظر با موضوع شفافیت»، به بررسی اسناد قانونی مرتبط با شفافیت و مقایسه آنها با یکدیگر پرداخته است. براساس بررسی‌های این گزارش، چالش‌هایی چون؛ تکرر و تشتت قوانین حوزه شفافیت، عدم بازدارندگی کافی ضمانت اجرایی پیش‌بینی شده در شیوه‌نامه قوه قضائیه، فقدان یک نهاد متولی واحد در میان هر سه مورد؛ لایحه شفافیت و

طرح «الزام به انتشار داده و اطلاعات» و قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، شناسایی شده است [۵]. گزارش «شفافیت، ماهیت‌شناسی و بررسی مبانی نظری و قانونی» نیز به بررسی ماهیت شفافیت از نگاه قوانین منتخب می‌پردازد، با این هدف که تصویری از شفافیت نزد قانونگذار به دست دهد.^۱ ازجمله قوانین منتخب مورد بحث در گزارش، قانون شفافیت قوای سه‌گانه بوده و نقدهای مهمی همچون فروکاستن شفافیت به انتشار صرف داده‌ها، تکیه زیاد بر عاملیت انسانی، روشن نداشتن کیفیت شفاف‌سازی، نیاز به تشریح بیشتر و تدقیق موضوع شفافیت بنا بر اقتضای هر دستگاه را بر این قانون وارد ساخته است [۶].

جدول ۲. تحلیل پیشینه پژوهشی

ردیف	عنوان گزارش	سال انتشار	شماره مسلسل	نام دفتر/ سازمان/ نهاد	توضیحات
۱	شفافیت؛ ماهیت‌شناسی و بررسی مبانی قانونی و نظری	۱۴۰۴	۲۰۸۵۶	دفتر مطالعات مدیریت	بررسی چابستی شفافیت از نگاه قوانین و ارائه فلسفه، تعریف و لوازم آن
۲	اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها» (۶)	۱۴۰۳	۳-۱۸۴۷۶	دفتر مطالعات حقوقی	تبیین آخرین ایراد شورای نگهبان به طرح مذکور
۳	داده حکومتی باز (۱): مفاهیم، مصادیق، مزایا و چالش‌ها	۱۴۰۳	۲۰۰۳۲	دفتر مطالعات مدیریت	بیان ویژگی‌های داده باز و تشریح فواید داده باز از منظر کشورها، ذی‌نفعان، نقش آفرینی مردم؛ سطوح داده باز؛ تشریح نمونه‌های عملیاتی خدمات داده باز و بیان مهم‌ترین چالش‌ها در کاربرد داده‌ها در دو سمت عرضه و تقاضا
۴	داده حکومتی باز (۲): بررسی زیست‌بوم درگاه ملی کاتالوگ و مجموعه داده‌های باز و کاربردی کشور	۱۴۰۳	۲۰۱۵۰	دفتر مطالعات مدیریت	توصیف، تحلیل و آسیب‌شناسی زیست‌بوم داده باز در کشور و تشریح مدل حکمرانی پیشنهادی زیست‌بوم سکو داده حکومتی باز
۵	تحلیل نظارتی کیفیت اجرای بند «الف» ماده (۳) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد در سطح وزارتخانه‌های جمهوری اسلامی ایران	۱۴۰۳	۱۹۹۰۲	دفتر مطالعات مدیریت	شرح وضعیت شفافیت وزارتخانه‌ها براساس شاخص‌های مندرج در بند «الف» ماده (۳)
۶	بررسی و تحلیل مبانی و ابعاد شفافیت قوای سه‌گانه	۱۴۰۲	۱۹۵۸۴	دفتر مطالعات حقوقی	تبیین جایگاه نظری شفافیت، نقد و بررسی قوانین مربوط به شفافیت و ارائه پیشنهادهایی برای طرح شفافیت قوای سه‌گانه
۷	ارزیابی قوانین، لوائح و طرح‌های متناظر با موضوع شفافیت	۱۴۰۲	۱۹۸۸۴	دفتر مطالعات مدیریت	بررسی لوائح و طرح‌هایی که هدف آنها شفافیت در تمام سطوح حاکمیت است
۸	اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها» ۴-۱	۱۴۰۱	۱۸۳۲۲ ۱۸۴۷۶ ۱-۱۸۴۷۶ ۲-۱۸۴۷۶	دفتر مطالعات حقوقی	بررسی مصوبه کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها و ارائه پیشنهادهایی به منظور رفع ایرادات شورای نگهبان به طرح مذکور

مأخذ: همان.

۱. قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران، قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، قانون شفافیت و نظارت بر تأمین مالی فعالیت‌های انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی، قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها.

۲-۲. سوابق تقنینی به همراه آسیب‌شناسی

در دهه‌های اخیر، تلاش‌های قانونی متعددی در ارتباط با شفافیت، در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گرفته است. از جمله مهم‌ترین این قوانین می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۰۶، از قوانین پیش‌رو در زمینه تضمین حق دسترسی به اطلاعات به شمار می‌رود. براساس آن، تمامی ایرانیان محق هستند تا از طریق «سامانه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات»، داده‌های مورد نیاز خود را مطابق با شرایط شیوه‌نامه‌ها، از مؤسسات عمومی و خصوصی ارائه‌دهنده خدمات عمومی، مطالبه و دریافت کنند. چنانچه از دسترسی به اطلاعات، بر خلاف مقررات این قانون ممانعت به عمل آورده شود. براساس قانون، مرتکب، مشمول مجازاتی خواهد شد. علی‌رغم ظرفیت‌های بی‌بدیل این بستر، این قانون، با شماری از چالش‌های جدی حقوقی و اجرایی روبه‌رو است. همچنین نواقص فنی سامانه، عدم آگاهی عمومی و در پی آن مشارکت حداقلی مردم، سبب شده تا این بستر قانونی، نتواند آن گونه که شایسته است در خدمت شفافیت قرار گیرد [۷].

قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴، نخستین بار در قوانین توسعه سالیانه، به‌طور تفصیلی شفافیت حقوق و مزایا به‌طور گسترده‌ای مورد الزام قرار گرفت. براساس ماده (۲۹) این قانون دولت موظف شد تا سامانه ثبت حقوق و مزایا را راه‌اندازی کند و امکان تجمیع کلیه پرداخت‌ها به مقامات، رؤسا، مدیران کلیه دستگاه‌های اجرایی شامل قوای سه‌گانه جمهوری اسلامی ایران و حتی بنیادهایی که زیر نظر ولی فقیه اداره می‌شوند را فراهم آورد. دستگاه‌های مشمول مکلف شدند تا هرگونه ناخالص پرداختی ماهیانه را پس از ثبت در سامانه مذکور، پرداخت کنند.

قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۹۰/۰۲/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، به‌عنوان سندی محوری و مؤثر در سیاست‌های کلان کشور برای مهار فساد تلقی می‌شود. مفاد کلیدی قانون برای تحقق شفافیت، شامل موارد زیر است:

(الف) الزام به انتشار عمومی اطلاعات (ماده (۳)، بند «الف»): دستگاه‌های مشمول موظفاند کلیه قوانین، مقررات، رویه‌ها، زمان‌بندی فرایندهای کاری، استانداردها، مراحل مختلف صدور مجوزها، مفاد حساب و محاسبات مربوط به حقوق دولتی (نظیر مالیات و عوارض) را در پرتال‌های عمومی خود منتشر و به اطلاع شهروندان برسانند. این امر حتی شامل جزئیاتی مانند نقشه‌های تفصیلی شهرها و جداول میزان تراکم در پروانه‌های ساختمانی نیز می‌شود.

(ب) شفاف‌سازی قراردادهای معاملات دولتی (ماده (۳)، بند «ب»):

(ج) دسترسی به نتایج پژوهش‌هایی که با بودجه عمومی تأمین می‌شود (ماده (۱۹)): از دیگر محورهای مهم این قانون به شمار می‌رود. واکاوی مفاد **قانون شفافیت و نظارت بر تأمین مالی فعالیت‌های انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی** مصوب ۱۳۹۸/۱۱/۰۶، مجلس شورای اسلامی، نشان می‌دهد که قانونگذار، شفافیت را نه به معنای آگاهی‌بخشی به افکار عمومی، بلکه در چارچوب «نظارت‌پذیری حاکمیتی» تعریف کرده است. در این رویکرد، شفافیت به ثبت مستندات مالی قابل حسابرسی در سامانه‌های اختصاصی و در بازه‌های زمانی معین تقلیل یافته؛ فرایندی که ماهیت آن بیش از آنکه پیش‌دستانه باشد، واکنشی بوده و پاسخگویی به مراجع ذی‌صلاح را هدف قرار داده است [۶].

قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن مصوب ۱۳۹۹/۱۱/۱۵ طبق تبصره «۳» ماده (۲): «کلیه مراجع صادرکننده مجوز موظفاند ظرف مدت چهار ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، نسبت به اظهار عنوان و تکمیل شناسنامه صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوزها براساس استاندارد تعیین شده طبق ضوابط قانونی توسط هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار بر روی درگاه ملی مجوزهای کشور به‌صورت الکترونیکی اقدام کنند».

قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها مصوب ۱۴۰۳/۰۲/۱۰، نخستین بار در تاریخ ۱۴۰۱/۰۳/۰۷ در صحن

مجلس به تصویب رسید. به جهت ایراد مغایرت با قانون اساسی، پس از دو سال رفت و برگشت میان مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان و با اصرار مجلس بر رأی خود، به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید. این قانون برای نخستین بار، دامنه وسیعی از قوای سه‌گانه تا نهادهای عمومی غیردولتی نظیر شهرداری‌ها را در برمی‌گیرد و انتشار طیف وسیعی از داده‌ها را در بستر سامانه‌های رسمی، الزامی می‌کند. در این گزارش برای رعایت اختصار این قانون را قانون شفافیت می‌نامیم.

جدول ۳. انطباق شیوه‌نامه قوه قضائیه با قانون شفافیت قوای سه‌گانه

ردیف	نام سند (قانون/.../ تصویب‌نامه/.../...)	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	شماره ماده / صفحه	نکات برجسته / نقاط ضعف و قوت / پیامدهای اجرا
۱	قانون اساسی	خبرگان	۱۳۵۸/۰۹/۱۲	اصل (۵۴)	الزام انتشار عمومی گزارش تفریغ بودجه
۲	قانون اساسی	خبرگان	۱۳۵۸/۰۹/۱۲	اصل (۱۶۸)	علنی بودن رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی
۳	قانون مدیریت خدمات کشوری	مجلس	۱۳۸۶/۰۷/۰۸	ماده (۲۶)	آشنایی مردم با حقوق و تکالیف خود در تعامل با دستگاه‌های اجرایی و در اختیار قراردادن اطلاعات مربوطه
۴	قانون مدیریت خدمات کشوری	مجلس	۱۳۸۶/۰۷/۰۸	ماده (۲۷)	شفافیت مراحل، زمان و کیفیت و استاندارد ارائه خدمات و تغییرات در دستگاه‌های اجرایی، طرف سه ماه
۵	قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات	مجلس	۱۳۸۷/۱۱/۰۶	کل موارد	این قانون با چالش‌هایی از جمله ضمانت‌های ضعیف اجرای قانون، ترکیب غیربهبوده اعضای کمیسیون و عدم امکان پاسخگویی با توجه به محدودیت مشمولان و نیز چالش‌های اجرایی چون ارائه اطلاعات بی‌کیفیت، کمبود نیروی انسانی در دبیرخانه و سایر نواقص ساختاری مواجه است.
۶	قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد	مجلس	۱۳۹۰/۰۲/۲۹	ماده (۳)	ماده (۳) به شفافیت در درگاه‌های اینترنتی در سامانه قراردادهای اطلاعات قرار می‌گیرد (بند «ب») اما شفافیت درگاه‌های اینترنتی با نقطه مطلوب فاصله دارد (بند «الف»).
۷	تصویب‌نامه در خصوص ایجاد مرکز داده دولت به همراه نظام به‌روزرسانی مستمر و برخط داده‌ها و اطلاعات	هیئت وزیران	۱۳۹۵/۱۰/۱۲	تمامی موارد	سازمان فناوری اطلاعات ایران موظف شده تا با همکاری سازمان اداری و استخدامی مأموریت‌های مهمی چون ضوابط نظام مدیریت داده‌ها، ایجاد مرجع نظام‌های داده‌ای و اطلاعات کشور، استقرار نظام ملی تبادل داده‌ها و نظارت و پایش کیفی داده‌ها را به انجام برساند.
۸	قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	مجلس	۱۳۹۵/۱۲/۱۴	ماده (۲۹)	الزام به راه‌اندازی سامانه ثبت حقوق و مزایا و فراهم کردن دسترسی عموم مردم و دستگاه‌های نظارتی به میزان ناخالص پرداختی مقامات، رؤسا و کلیه دستگاه‌های اجرایی
۹	قانون شفافیت و نظارت بر تأمین مالی فعالیت‌های انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی	مجلس	۱۳۹۸/۱۱/۰۶	کل موارد	شفافیت اطلاعات مالی در درون حاکمیت محدود شده است.
۱۰	سند امنیت قضایی	ریاست قوه قضائیه	۱۳۹۹/۰۷/۲۲	بند «پ» ماده (۵)	تکلیف به انتشار آرای قطعی دادگاه‌ها در تارنمای قوه قضائیه

ردیف	نام سند (قانون... / تصویب‌نامه...)	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	شماره ماده / صفحه	نکات برجسته / نقاط ضعف و قوت / پیامدهای اجرا
۱۱	قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن	مجلس	۱۳۹۹/۱۱/۱۵	تبصره «۲» ماده (۲) تبصره «۹» ماده (۲)	– الزام هیئت مقررات‌زدایی به تعیین سقف زمانی صدور مجوز در هر کسب‌وکار و شرایط و مراحل صدور مجوز و انتشار آن در درگاه ملی مجوزها. – الزام کلیه مراجع صادرکننده مجوز به فهرست کسب‌وکارهای زیرمجموعه خود اعم از نیازمند مجوز یا نیازمند ثبت اعلان به همراه اسامی و نشانی صاحبان آن کسب‌وکار به تفکیک استانی و شهرستانی و به‌صورت داده باز در پایگاه اطلاع‌رسانی خود
۱۲	قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی	مجلس	۱۴۰۱/۰۸/۱۰	ماده (۳)	«کارگروه تعامل‌پذیری دولت الکترونیکی» مصوب شورای عالی فضای مجازی موظف است در تصمیم‌گیری‌های خود به استثنای امر قضا نسبت به اعمال سیاست‌ها و راهبردهای کلان و نظارت و مدیریت بر نحوه نگهداری، پردازش، دسترسی، یکپارچه‌سازی، امنیت و به‌ویژه تبادل و به‌اشتراک‌گذاری داده‌ها و اطلاعات موضوع این قانون اقدام کند.
۱۳	قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها	مجلس	۱۴۰۳/۰۲/۱۰	ماده (۲)	الزام انتشار داده‌ها در قوای سه‌گانه ظرف مدت چهار ماه در سامانه‌های مربوطه

مأخذ: همان.

۳. تحلیل گزینه‌های سیاستی: بررسی عملکرد قوه قضائیه

از قوه قضائیه، به‌عنوان رکن بنیادین تحقق عدالت و انتظام حکمرانی، انتظار می‌رود با بالاترین استانداردهای شفافیت، بی‌طرفی و صداقت عمل کند. یافته‌های این بخش گزارش در سه محور اصلی سامان یافته؛ بدین ترتیب که در بخش نخست، اقدام‌های آیین‌نامه‌ای و ابلاغ دستورالعمل‌ها از طریق ارزیابی تطبیقی شیوه‌نامه‌های صادره با مفاد قانون و شناسایی خلأهای تکلیفی تحلیل شده است. در بخش دوم، اقدام‌های اجرایی شامل تشکیل کارگروه‌های تخصصی، راه‌اندازی سامانه شفافیت و دیگر گام‌های عملیاتی بررسی شده است. در بخش سوم نیز پیامدها و نتایج واقعی عملکرد قوه قضائیه در اجرای احکام مواد (۲) و (۳) قانون مذکور ارزیابی می‌شود.

۳-۱. اقدام‌های آیین‌نامه‌ای

قوه قضائیه، در نخستین اقدام تقنینی خود در راستای اجرای قانون فوق، یک سال پس از تصویب قانون شفافیت قوای سه‌گانه، شیوه‌نامه‌ای را به‌منظور ایجاد رویه‌ای واحد برای انتشار اطلاعات در تاریخ ۱۴۰۴/۰۵/۰۵، را تصویب و مطابق با ماده (۱۵) این شیوه‌نامه معاون اول قوه قضائیه را عهده‌دار نظارت بر حسن اجرای قانون و این شیوه‌نامه تعیین کرد. در این شیوه‌نامه، «درگاه ملی قوه قضائیه» به‌عنوان مرجع اصلی انتشار داده‌ها تعیین شده است. مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه، وظایف مهمی مانند بسترسازی فنی انتشار داده‌ها را برعهده دارد. تحلیل و مقایسه مفاد شیوه‌نامه با قانون شفافیت قوای سه‌گانه به شرح جدول ذیل است.

جدول ۴. انتشار داده‌های موضوع قانون شفافیت قوای سه‌گانه - قوه قضائیه

موضوعی محور	حکم قانون شفافیت قوای سه‌گانه	حکم شیوه‌نامه قوه قضائیه	توضیحات
دامنه شمول	قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها ماده (۱) بند «پ»: قوه قضائیه، تمامی سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های تابع یا وابسته به آنها، شوراهای حل اختلاف و نهادهای تحت نظر قوه قضائیه مانند مرکز وکلا و ...	ماده (۱) بند «پ»: کلیه مراجع مذکور در بند «پ» ماده (۱) قانون	انطباق کامل است و همه مشمولان قانون در شیوه‌نامه لحاظ شده‌اند.
سامانه و درگاه اطلاع انتشار	ماده (۲): «داده‌ها و اطلاعات ذیل را که مربوط به آن دستگاه است، از طریق سامانه‌های مربوط به خود منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهند». حداکثر ۴ ماه پس از لازم‌الاجرا شدن قانون برای انتشار داده‌ها پیش‌بینی شده است.	ماده (۳): مشمولانی که دارای سامانه اختصاصی هستند، موظف‌اند داده‌ها و اطلاعات مربوط به خود را در سامانه مربوط به خود بارگذاری و منتشر کنند. سامانه‌های واحدهای مذکور، به درگاه ملی قوه قضائیه متصل می‌شوند. سایر مشمولان تا زمان ایجاد سامانه اختصاصی، داده‌ها و اطلاعات موضوع قانون و این شیوه‌نامه را بارگذاری و از طریق مرکز آمار و فناوری قوه قضائیه منتشر می‌کنند. در ماده (۱۴)، مرکز موظف به طراحی و راه‌اندازی سامانه ظرف سه ماه شده، اما شیوه‌نامه زمان‌بندی دقیق بارگذاری و انتشار اطلاعات توسط مشمولان را مشخص نکرده است.	انطباق کامل: براساس بررسی ۶ دستگاه مشمول گزارش سامانه‌های لازم ایجاد شده‌اند، اما انتشار اطلاعات موضوع ماده (۲) قانون در همه دستگاه‌ها به‌طور کامل محقق نشده است.
اطلاعات کارکنان و مدیران	بند «الف» ماده (۲) اطلاعات مدیران و کارکنان؛ شامل تحصیلات، سوابق، میزان دریافتی ماهیانه و سالیانه و نحوه به‌کارگیری	مواد (۴) و (۵)، مسئولیت انتشار اطلاعات پرسنلی مدیران و سایر نهادها را مشخص کرده است: ماده (۴): اطلاعات کارکنان قوه قضائیه برعهده معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی قوه قضائیه است. ماده (۵): اطلاعات کارکنان سازمان‌های تابعه برعهده «خود سازمان‌ها» ست.	انطباق ناقص است؛ زیرا شیوه‌نامه بیشتر بر داده‌های پرسنلی تمرکز دارد و همچنین در بند «ث» ماده (۱) استثنائاتی در خصوص انتشار در نظر گرفته شده است. اطلاعات شخصی؛ اطلاعات مربوط به حریم خصوصی که انتشار یا دسترسی به آنها بدون رضایت یا اعلام قبلی اشخاص یا بدون مجوز قانونی یا حکم مراجع قضایی مجاز نیست؛ مبنای استثنا در تبصره «۲» ماده (۲) و تبصره «۲» ماده (۳) قانون شفافیت است. عباراتی چون مصالح عمومی و یا امنیت شخصی قابل تفسیر است. لذا ایراد اصلی مربوط به قانون شفافیت است. برای مثال در قانون باید مشخص شود که شفافیت دریافتی ماهیانه محل مصالح عمومی و یا امنیت شخصی نیست. در غیر این صورت هیچ‌یک از قوای سه‌گانه قانون را به‌درستی اجرا نخواهند کرد.
اطلاعات مالی و بودجه‌ای	بند «ب» ماده (۲): اطلاعات راجع به اموال، دارایی‌ها، درآمدها و هزینه‌ها، تخصیص و توزیع بودجه و تجهیزات، واگذاری زمین، تسهیلات، مشخصات املاک و ساختمان‌ها	به قانون اصلی ارجاع شده است: (ماده (۲))	انطباق ناقص: قانون به‌صراحت انتشار اطلاعات مالی، املاک، تسهیلات و قراردادهای را ذکر کرده، اما شیوه‌نامه جزئیات روش انتشار این موارد را کمتر مشخص کرده و بیشتر بر داده‌های پرسنلی و آرای قضایی تمرکز دارد.

محور موضوعی	حکم قانون شفافیت قوای سه‌گانه	حکم شیوه‌نامه قوه قضائیه	توضیحات
آرای قطعی مراجع قضایی و شبه‌قضایی	بند «پ» ماده (۲) کلیه آرای قطعی مراجع قضایی و شبه‌قضایی با رعایت موازین امنیتی و شرعی و حفظ اطلاعات شخصی	بند «پ» ماده (۱۴): مرکز آمار و فناوری قوه قضائیه موظف است آرای قطعی قضایی را با رعایت الزامات قانونی و نیز گمنام‌سازی منتشر کند.	انطباق کامل
سایر اطلاعات	بندهای «ت»، «ث»، «ج»، «ج»، «ح»، «خ» ماده (۲): -قراردادها، مبالغ تعرفه‌ها و ... فرصت‌های سرمایه‌گذاری و ... فرصت‌های اشتغال و ... مجوزها، قوانین و مقررات، ماده (۳): مشروح مذاکرات	به قانون اصلی ارجاع شده است (ماده (۲))	انطباق کامل
محدودیت و استثنای	تبصره «۲» ماده (۲) و نیز تبصره «۲» ماده (۳) امکان ممانعت از انتشار داده‌ها به دلایل امنیت ملی، مصالح عمومی، امنیت شخصی و مخاطرات اقتصادی را پیش‌بینی کرده و سازوکار بررسی توسط کارگروه سه‌نفره را تعیین کرده است.	مواد (۶) و (۷) مشابه این رویکرد را اتخاذ کرده و مواردی مانند حریم خصوصی، امنیت ملی، اطلاعات حساس و اقتصادی را استثنا کرده و سازوکار کارگروه را تعریف کرده است.	انطباق: بسیار نزدیک و همسو با قانون است.
گزارش‌دهی	ماده (۴): ارائه گزارش اجرای قانون شفافیت قوای سه‌گانه، در صورت درخواست کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای	ماده (۱۳): شیوه‌نامه، گزارش ۶ ماهه مشمولان به دبیرخانه کارگروه و امکان ارسال به کمیسیون مجلس را تعیین کرده است.	انطباق: شیوه‌نامه این الزام قانونی را پوشش داده و سازوکار عملی برای گزارش‌دهی ایجاد کرده است.
ضمانت اجرا و مجازات	ماده (۵): تخلفات و عدم اجرای قانون را جرم تلقی کرده و مجازات تعزیری درجه ۶ موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی، را تعیین کرده است.	ماده (۱۵): نظارت بر حسن اجرای این شیوه‌نامه برعهده معاون اول قوه قضائیه است؛ اما تصریحی به ضمانت اجرا و مجازات برای عدم اجرا یا قصور مشمولان ندارد.	انطباق ناقص: در این شیوه‌نامه مجازاتی برای متخلفین در نظر گرفته نشده است.

مأخذ: همان.

۱-۳. بررسی نقاط قوت اقدام‌های آیین‌نامه‌ای

از منظر تقنینی، **شیوه‌نامه قوه قضائیه** با جامعیتی درخور تدوین یافته و با موازین قانونی ذی‌ربط، انطباقی کمابیش کامل دارد. افزون بر این، در این سند برخی از اطلاعات غیرقابل انتشار بیان شده و سازوکار فعالیت کارگروه نیز تبیین شده است. در ادامه به بررسی این نقاط قوت پرداخته می‌شود:

الف) تعیین تکلیف انتشار اطلاعات مربوط به حریم شخصی و خصوصی با تفکیک، حذف و بی‌نام‌سازی داده‌های شخصی از سایر اطلاعات جهت رفع برخی از استثنائات قانون و جلوگیری از عدم انتشار اطلاعات: ماده (۹) شیوه‌نامه با الزام به حذف، بی‌نام‌سازی یا تفکیک اطلاعات شخصی، از عدم انتشار کلی اسناد به دلیل وجود داده‌های قابل تفکیک جلوگیری می‌کند. این رویکرد، با ایجاد تعهد فعال بر دستگاه‌ها، توازن لازم میان اصل شفافیت و حق محرمانگی اشخاص را برقرار می‌کند. در نتیجه، محدودیت‌های قانونی به صورت حداقلی اعمال شده و دامنه دسترسی عمومی به اطلاعات حفظ می‌شود.

ب) تعیین تکلیف دقیق مسئولیت اجرای شیوه‌نامه و سایر موضوعات چالشی آن در سطوح مختلف (معاون اول قوه

قضائیه: مسئول اجرای شیوه‌نامه، بالاترین مقام مسئول اجرا در سطح دستگاه و معاونت منابع انسانی و فرهنگی به‌عنوان مسئول انتشار حقوق و دستمزد و ... که از تداخل وظایف و عدم پاسخگویی جلوگیری می‌کند.

۲-۱-۳. بررسی نقاط ضعف اقدام‌های آیین‌نامه‌ای

علاوه بر مواردی که به نقاط قوت اشاره داشت، برخی نقاط ضعف نیز در شیوه‌نامه مشهود است که می‌توان به این موارد اشاره کرد: **الف) مغفول ماندن شیوه، کمیت و کیفیت اجرای تکالیف موضوع ماده (۲) قانون:** شیوه‌نامه در ماده‌های (۴) و (۵) به تفصیل فرایند بارگذاری و انتشار اطلاعات مربوط به قضات، کارکنان و مدیران اداری دستگاه قضایی و سایر سازمان‌ها را مشخص کرده و مسئولیت‌ها را به‌طور شفاف برعهده معاونت منابع انسانی، امور فرهنگی و سازمان‌های تابعه گذاشته است. همچنین، تبصره مواد (۳) و (۱۴) با پیش‌بینی انتشار آرای قطعی از طریق سامانه‌ها و درگاه ملی، ملاحظات امنیتی و قانونی (مواد (۶۳۳) و (۶۵۳) قانون آیین دادرسی کیفری) را لحاظ کرده است. اما در حوزه داده‌های مالی، قراردادهای، تعرفه‌ها، فرصت‌های سرمایه‌گذاری و مجوزها و ... فقدان دستورالعمل اجرایی، قالب، زمان‌بندی و مراحل انتشار باعث می‌شود تکالیف ماده (۲) قانون شفافیت به‌صورت عملیاتی قابل اجرا نباشد.

ب) بی توجهی شیوه‌نامه به ماده (۳) قانون شفافیت قوای سه‌گانه در حوزه انتشار مشروح مذاکرات هیئت عمومی و هیئت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری، هیئت عمومی دیوان عالی کشور، مراجع اختصاصی اداری و شوراهای موضوع این قانون: با وجود تصریح ماده (۳) قانون بر الزام هیئت عمومی و هیئت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری، هیئت عمومی دیوان عالی کشور، مراجع اختصاصی اداری و شوراهای موضوع این قانون به انتشار مشروح مذاکرات و آرای مأخوذه، چینش تکالیف موجود در شیوه‌نامه به‌نحوی بوده که، اصل شفافیت تکالیف ماده (۳) قانون به حاشیه رفته و در بخش عدم انتشار و موارد استثنا شیوه‌نامه (ماده (۶)) در متن قرار گرفته است (بخش اهداف و الزامات کارگروه، با تمرکز بر تبصره‌های ماده (۳)).

ج) عدم کاربست و تعریض ضمانت اجرایی قانون در شیوه‌نامه: با لحاظ اینکه در شیوه‌نامه مربوط، ضمانت اجرای عدم انتشار اطلاعات یا قصور نهادهای مشمول به صراحت پیش‌بینی نشده، موجب شده است تا بسیاری از دستگاه‌های تابعه قوه قضائیه از ارائه دقیق و به‌موقع اطلاعات خود، خودداری کنند.

د) مغایرت داشتن به‌کارگیری «دبیر کمیسیون» در تبصره ماده (۱۳) شیوه‌نامه با اختیارات و ساختار اجرایی: در تبصره ماده (۱۳) شیوه‌نامه قوه قضائیه، استعمال عنوان «دبیر کمیسیون» که ناظر بر ساختار کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی است، با نظام نظارتی و اجرایی پیش‌بینی شده در شیوه‌نامه هم‌خوانی ندارد؛ زیرا مطابق ترتیبات مقرر، ارسال گزارش‌ها به کمیسیون مجلس صرفاً بنا به درخواست آن کمیسیون و از طریق دبیرخانه کارگروه صورت می‌پذیرد، نه توسط دبیر کمیسیون. ازاین‌رو، برای حفظ انسجام حقوقی و تطبیق با صلاحیت‌ها و وظایف مقرر در شیوه‌نامه، اصلاح عبارت مزبور به دبیرخانه کارگروه ضروری است.

۲-۳. اقدام‌های ساختاری - اجرایی

۱-۲-۳. بررسی نقاط قوت اقدام‌های ساختاری - اجرایی

در زمینه اجرای شیوه‌نامه؛ مهم‌ترین مواردی که اجرایی شدند و نقاط قوت محسوب می‌شوند، عبارت‌اند از:

الف) تشکیل کارگروه، تعیین اعضای دارای اختیار تام و صاحب منصب در کارگروه موضوع ماده (۲) قانون: اعضای کارگروه، مطابق ماده (۱۰) شیوه‌نامه قوه قضائیه تعیین شدند. بر این اساس، معاون اول قوه قضائیه به‌عنوان رئیس کارگروه منصوب شده و سایر اعضا نیز طبق ابلاغ‌های صادره عبارت‌اند از: دادستان کل کشور، معاون حقوقی و امور مجلس قوه قضائیه، معاون انسانی و امور فرهنگی قوه قضائیه، معاون راهبردی قوه قضائیه، رئیس مرکز حفاظت و اطلاعات قوه قضائیه و رئیس مرکز آمار و

فناوری اطلاعات قوه قضائیه. تاکنون ۶ جلسه توسط کارگروه برگزار شده که این امر نشان‌دهنده توجه جدی به اصل شفافیت است. (ب) راه‌اندازی سامانه شفافیت قوه قضائیه و سامانه‌های تخصصی تابعه در اجرای قانون: در راستای اجرای قانون شفافیت، قوه قضائیه با اتخاذ رویکردی ساختاری، هم‌نسبت به راه‌اندازی سامانه مرکزی شفافیت اقدام کرده و هم مراجع و سازمان‌های تابعه را به ایجاد سامانه‌های تخصصی مکلف کرده است. در همین چارچوب، قوه قضائیه در تاریخ ۱۷ دی‌ماه ۱۴۰۴ از سامانه شفافیت خود به نشانی data.eadl.ir رونمایی کرد. همچنین در این سامانه، صفحه شفافیت برخی از سازمان‌های وابسته از طریق پیوند مستقیم قابل مشاهده است.

ازجمله این نهادها می‌توان به روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان زندان‌ها و اقدام‌های تأمینی و تربیتی کشور، مرکز ولاء، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، پژوهشگاه قوه قضائیه، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری و سازمان پزشکی قانونی کشور اشاره کرد که سامانه‌های اختصاصی خود را راه‌اندازی کرده‌اند [۹]. (ج) واگذاری انتشار اطلاعات جذب و پرسنلی کارکنان قضایی و اداری به معاونت منابع انسانی و فرهنگی، با تفویض اختیار به سازمان‌های تابعه در اجرای بند «الف» ماده (۲) قانون شفافیت.

۲-۳. بررسی نقاط ضعف اقدام‌های ساختاری-اجرایی:

✓ **عدم تعریف و شفاف‌سازی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه به‌عنوان دبیرخانه کارگروه و ناقص بودن شرح وظایف آن نهاد (ازجمله پیگیری و دریافت درخواست‌ها و استعلامات دستگاه‌ها):** با توجه به ماده (۱۰) شیوه‌نامه، رئیس مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه به‌عنوان دبیر کارگروه تعیین شده و مطابق ماده (۱۱)، انجام مکاتبات و ابلاغ مصوبات نیز برعهده دبیر است. همچنین طبق ماده (۱۳)، دریافت گزارش‌های ۶ ماهه مشمولان و بررسی درخواست‌های مربوط به عدم انتشار اطلاعات (موضوع ماده (۶)) باید از طریق دبیرخانه انجام شود.

بااین‌حال، در شیوه‌نامه شرح دقیق وظایف دبیرخانه از حیث نحوه پیگیری، ثبت، رسیدگی و پاسخگویی به درخواست‌ها و استعلامات دستگاه‌ها به‌صورت شفاف تبیین نشده است. درنتیجه، علی‌رغم تعیین عنوان «دبیرخانه» برای مرکز، حدود و سازوکار اجرایی وظایف آن به‌طور کامل تعریف و شفاف‌سازی نشده و این امر می‌تواند موجب ابهام در فرایند اجرا شود.

✓ **عمل نکردن به تعهدات در طراحی و ایجاد شفافیت و انتشار اطلاعات توسط اکثر دستگاه‌های ذیل قوه قضائیه:** تنها نهادهایی محدود نظیر سازمان بازرسی، ثبت اسناد، پزشکی قانونی، روزنامه رسمی و دانشگاه علوم قضایی اقدام به انتشار جزئی یا ناقص داده‌ها کرده‌اند و مابقی دستگاه‌ها یا به‌طور کلی فاقد صفحه شفافیت و یا فاقد هرگونه اطلاعات در صفحه شفافیت هستند.

✓ **پراکندگی اطلاعات و عدم یکپارچگی در انتشار داده‌های شفافیت توسط دستگاه‌های تابعه قوه قضائیه:** نبود دستورالعملی مشخص، انسجام رویه‌ای و الزام به انتشار متمرکز، به ارائه اطلاعات به‌صورت جزیره‌ای، ناهمگن و بعضاً متناقض در میان نهادهای مشمول منجر شده و امکان نظارت مؤثر را با اختلال مواجه ساخته است.

۳-۳. بررسی پیامدها و نتایج شفاف‌سازی اطلاعات مبتنی بر مفاد مواد (۲) و (۳) قانون

بررسی عملکرد دستگاه‌های تابعه قوه قضائیه در اجرای تکالیف قانونی خود (موضوع مواد (۲) و (۳) قانون) نشان‌دهنده عدم انطباق کامل با الزامات شفاف‌سازی است. در این خصوص، دو وضعیت قابل مشاهده است: انتشار ناقص اطلاعات در برخی موارد و عدم انتشار کامل اطلاعات در موارد دیگر که در ادامه به تفکیک تشریح می‌شود.

وضعیت انتشار اطلاعات ماده (۲) به شرح زیر است:

الف) اطلاعات مدیران و کارکنان؛ شامل تحصیلات، سوابق، میزان دریافتی ماهیانه و سالیانه و نحوه به‌کارگیری آنها و

همچنین برنامه‌ها، صلاحیت‌ها و طرح‌های مصوب و فرایندهای اداری مؤسسات مشمول:

✓ «اطلاعات مدیران و کارکنان شامل تحصیلات، سوابق»: این اطلاعات در پایگاه‌های سازمان ثبت اسناد (تفصیلی)، روزنامه رسمی، سازمان پزشکی قانونی کشور، منتشر و توسط سایر دستگاه‌های ذیل قوه قضائیه منتشر نشده‌اند.

✓ «میزان دریافتی ماهیانه و سالیانه» و «نحوه به‌کارگیری»: در هیچ‌یک از پایگاه‌های مربوطه منتشر نشده است. همچنین «برنامه‌ها، صلاحیت‌ها و طرح‌های مصوب مؤسسات مشمول» در صفحه شفافیت برخی سازمان‌ها همچون دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری منتشر شده است.

✓ «فرایندهای اداری مؤسسات مشمول»: از میان دستگاه‌های ذیل قوه قضائیه تنها سازمان بازرسی کل کشور، بخشی از فرایندهای اداری مربوطه را منتشر کرده است.

ب) اطلاعات راجع به اموال، دارایی‌ها، درآمدها و هزینه‌ها، تخصیص و توزیع بودجه و تجهیزات، واگذاری زمین، تسهیلات، مشخصات املاک و ساختمان‌ها (تحت تملک، در اختیار و مورد استفاده یا بهره‌برداری) و همچنین کمک‌ها و واگذاری‌های بلاعوض اعم از اعطایی و دریافتی:

✓ اطلاعات راجع به اموال، دارایی‌ها: اطلاعات تفصیلی در صفحه شفافیت هیچ‌یک از سازمان‌ها منتشر نشده است.
✓ درآمدها و هزینه‌ها: از میان دستگاه‌های ذیل قوه قضائیه دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، روزنامه رسمی و سازمان ثبت اسناد، اطلاعاتی منتشر شده است.

✓ تخصیص و توزیع بودجه: از میان دستگاه‌های ذیل قوه قضائیه تنها روزنامه رسمی اطلاعاتی را منتشر کرده است.
✓ مشخصات املاک و ساختمان‌های تحت تملک، در اختیار و مورد استفاده یا بهره‌برداری: از میان دستگاه‌های ذیل قوه قضائیه تنها سازمان بازرسی کل کشور، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، اطلاعاتی منتشر کرده است.
✓ تجهیزات، واگذاری زمین و واگذاری‌های اعطایی و دریافتی در هیچ‌یک از پایگاه‌های نهادهای ذیل قوه قضائیه اطلاعاتی منتشر نشده است.

ج) کلیه آرای قطعی مراجع قضایی و شبه قضایی با رعایت موازین امنیتی و شرعی و حفظ اطلاعات شخصی؛
آرای قطعی مراجع قضایی: تعدادی از آرای قطعی دادگاه‌ها شامل دادگاه بدوی (۱۳۲۶۶ رأی)، دادگاه تجدید نظر استان (۱۲۶۹۴ رأی)، دیوان عدالت اداری (۹۳۲۸ رأی)، دیوان عالی کشور (۶۳۹۹ رأی) در سامانه ملی آرای قضایی به نشانی ara.jri.ac.ir انتشار یافته است.

د) متن، متمم و الحاقات تمامی قراردادهای مربوط به معاملات بزرگ و متوسط مطابق قوانین و مقررات کشور: سازمان بازرسی (با جزئیات و به‌روز)، سازمان ثبت اسناد (قراردادهای سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱، سازمان امور زندان‌ها (۱۴۰۲)، روزنامه رسمی، فهرستی از قراردادهای ارائه دادند. هرچند مشخصات قراردادهای در اطلاعات قراردادهای در سامانه ملی قراردادهای به نشانی cdb.mporg.ir منتشر می‌شود؛ اما متن، متمم و الحاقات آن در هیچ‌یک از پایگاه‌ها، در دسترس نیست.

ه) مبالغ تعرفه‌ها و عوارض و هزینه‌های ارائه خدمات و مصوبات، مرجع تصویب آنها و مستندات مربوط به صلاحیت تصویب: تنها سازمان پزشکی قانونی اطلاعات فوق را در صفحه شفافیت منتشر کرده است.

و) فرصت‌های سرمایه‌گذاری و همکاری در قالب‌های مشارکت و شرایط استفاده از این فرصت‌ها: در صفحه شفافیت هیچ‌یک از پایگاه‌های نهادهای مربوط به قوه قضائیه منتشر نشده است.

ز) فرصت‌های اشتغال و به‌کارگیری و جذب نیروی انسانی و شرایط آن: در سازمان بازرسی، فرایند به‌کارگیری نیروی انسانی به‌طور کلی توضیح داده شده، در دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری با جزئیات تشریح شده و در ستاد سازمان امور زندان‌ها گزارش

به کارگیری سال ۱۴۰۲ درج شده است.

ح) فرایندها و مراحل اداری اخذ و صدور هر گونه مجوز یا پروانه فعالیت: در صفحه شفافیت سازمان ثبت اسناد به درگاه ملی مجوزها به نشانی mojavez.ir پیوند داده شده است. همچنین در صفحه شفافیت، روزنامه رسمی و سازمان بازرسی کل قید شده که این دو نهاد هیچ گونه مجوزی صادر نمی کنند. در صفحه شفافیت سایر سازمان ها، اطلاعات فوق منتشر نشده است.

ط) تمامی اسناد بالادستی، قوانین و مقررات حوزه فعالیت خود: در صفحه شفافیت دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری (تفصیلی)، سازمان بازرسی کل کشور، سازمان ثبت اسناد، سازمان امور زندان ها، مقررات مربوطه منتشر شده است.

ماده (۳) نیز انتشار مشروح مذاکرات هیئت های تخصصی و هیئت های عمومی دیوان عدالت اداری، هیئت عمومی دیوان عالی کشور را الزام می کند. با توجه به اینکه در شیوه نامه نیز اشاره و تأکید مستقیم بر انتشار مشروح مذاکرات هیئت های تخصصی و عمومی دیوان عدالت اداری نشده، این اطلاعات منتشر نشده است.

موارد فوق منحصر به بررسی انتشار اطلاعات در صفحه شفافیت سامانه های مربوطه است. براساس ماده (۳) شیوه نامه، سایر دستگاه های اجرایی متبوع قوه قضائیه که اطلاعات خود را به درگاه ملی قوه قضائیه متصل نکرده اند باید از طریق مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه اطلاعات خود را منتشر کنند، اما بررسی درگاه مرکز آمار نشان می دهد هیچ یک از دستگاه ها اطلاعات خود را از طریق درگاه این مرکز منتشر نکرده اند.

به منظور ایجاد وحدت رویه در ارزیابی، وضعیت اجرای هر یک از تکالیف مقرر در ماده (۲) قانون شفافیت در سه سطح طبقه بندی شده: **منتشر شده:** در مواردی که اطلاعات مورد نظر مطابق الزامات قانون، به صورت قابل دسترس و در سامانه یا درگاه مربوط منتشر شده باشد؛

 منتشر نشده: در مواردی که اطلاعات مربوط در هیچ یک از بسترهای مورد بررسی در دسترس نبوده یا اساساً منتشر نشده باشد؛

 انتشار ناقص: در مواردی که تنها بخشی از اطلاعات قانونی منتشر شده، یا اطلاعات منتشر شده از نظر دامنه، محتوا، به روزرسانی یا میزان انطباق با الزامات مقرر در قانون، کامل و کافی نبوده است.

تشخیص هر یک از این وضعیت ها براساس چک لیست استخراج شده از تکالیف ماده (۲) قانون و بررسی اطلاعات منتشر شده در سامانه های مورد مطالعه انجام شده است.

جدول ۵. انتشار داده های موضوع قانون شفافیت قوای سه گانه - قوه قضائیه

تکالیف مقرر در ماده (۲) قانون شفافیت	قوه قضائیه	سازمان بازرسی	پزشکی قانونی	دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری	روزنامه رسمی	سازمان ثبت اسناد	سازمان امور زندان ها (۲)
اطلاعات مدیران و کارکنان (تحصیلات، سوابق)	عدم انتشار	عدم انتشار	انتشار ناقص	عدم انتشار- (۱)	انتشار	انتشار	عدم انتشار
میزان دریافتی ماهیانه و سالیانه	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار
نحوه به کارگیری آنها	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار
صلاحیت ها	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار
فرایندهای اداری	عدم انتشار- (۱)	انتشار ناقص	عدم انتشار- (۱)	عدم انتشار- (۱)	عدم انتشار- (۱)	عدم انتشار- (۱)	عدم انتشار
اموال و دارایی ها	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار

تکالیف مقرر در ماده (۲) قانون شفافیت	قوه قضائیه	سازمان بازرسی	پزشکی قانونی	دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری	روزنامه رسمی	سازمان ثبت اسناد	سازمان امور زندان‌ها (۲)
درآمدها و هزینه‌ها	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	انتشار ناقص	انتشار ناقص	انتشار ناقص	عدم انتشار
تخصیص و توزیع بودجه	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	انتشار ناقص	عدم انتشار	عدم انتشار
تجهیزات	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار
واگذاری زمین	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار
تسهیلات	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار- (۱)
املاک و ساختمان (تحت تملک، در اختیار، مورد استفاده، بهره‌برداری)	عدم انتشار	انتشار ناقص	عدم انتشار	انتشار ناقص	انتشار ناقص	عدم انتشار	عدم انتشار
کمک‌ها و واگذاری‌ها اعم از اعطایی و دریافتی	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار- (۱)
آرای قطعی مراجع قضایی	انتشار ناقص	انتشار ناقص	*				
متن، متمم، الحاقات قراردادهای بزرگ و متوسط	عدم انتشار	انتشار ناقص	عدم انتشار	انتشار ناقص	انتشار ناقص	انتشار ناقص	انتشار ناقص
به‌کارگیری و شرایط آن	عدم انتشار	انتشار ناقص	عدم انتشار	انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	انتشار ناقص
فرصت‌های سرمایه‌گذاری و همکاری در قالب‌های مشارکت و شرایط استفاده از این فرصت‌ها	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار- (۱)
فرصت‌های اشتغال و جذب نیروی انسانی و شرایط آن	عدم انتشار- (۱)	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار- (۱)	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار
مبالغ تعرفه‌ها، عوارض، هزینه‌های ارائه خدمت	عدم انتشار- (۱)	عدم انتشار	انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار- (۱)
مصوبات، مرجع تصویب، مستندات مربوط به صلاحیت تصویب	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار
فرایندها و مراحل اداری اخذ مجوز و هرگونه پروانه فعالیت	عدم انتشار	انتشار	عدم انتشار	عدم انتشار	انتشار	انتشار	عدم انتشار
تمامی اسناد بالادستی، قوانین و مقررات حوزه فعالیت خود	عدم انتشار- (۱)	انتشار ناقص	انتشار ناقص	انتشار ناقص	عدم انتشار- (۱)	انتشار ناقص	انتشار ناقص

* مواردی که با رنگ طوسی مشخص شده‌اند اساساً اطلاعات مربوطه راجع به آن سازمان‌ها تعریف نمی‌شود.

۱. در صفحه اصلی درگاه یا پیوندها اطلاعات مرتبطی منتشر شده که ملاک ارزیابی نبوده است.
۲. سازمان امور زندان‌ها بعضی مواردی که عدم انتشار درج شده را بسیار ناقص منتشر کرده است.
مأخذ: همان.

بررسی وضعیت اجرای تکالیف قانون شفافیت در دستگاه‌های مورد مطالعه نشان می‌دهد که از نظر میزان انتشار اطلاعات، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران در سطح عملکرد نسبتاً مطلوب قرار دارند. سازمان بازرسی کل کشور و سازمان پزشکی قانونی کشور با انتشار بخشی از اطلاعات قانونی، در سطح عملکرد

متوسط ارزیابی می‌شوند. در مقابل، قوه قضائیه و سازمان زندان‌ها و اقدام‌های تأمینی و تربیتی کشور به دلیل عدم انتشار بخش قابل توجهی از اطلاعات موضوع قانون، در سطح عملکرد ضعیف قرار می‌گیرند. این طبقه‌بندی با هدف تسهیل مقایسه وضعیت اجرای تکالیف قانونی میان دستگاه‌های مشمول ارائه شده و بیانگر میزان نسبی تحقق الزامات قانون شفافیت در هر یک از آنهاست. بررسی وضعیت انتشار اطلاعات مندرج در ماده (۲) توسط دستگاه‌ها به شرح زیر است:

۱. اطلاعاتی که اغلب دستگاه‌ها منتشر کرده‌اند: تحصیلات و سوابق مدیران؛ قوانین مهم؛ فهرستی از مشخصات کلیدی قراردادهای، بیشترین اطلاعات منتشر شده در بین دستگاه‌ها هستند.

۲. اطلاعاتی که توسط بعضی دستگاه‌ها منتشر شده است: فرایندها و مراحل اداری اخذ مجوز و هرگونه پروانه فعالیت.

۳. اطلاعاتی که اغلب دستگاه‌ها آنها را منتشر نکرده‌اند: تحصیلات، سوابق کارمندان، مبالغ تعرفه‌ها، هزینه‌های خدمت، درآمدها و هزینه‌ها، تخصیص و توزیع بودجه، املاک و ساختمان، مصوبات، مرجع تصویب، مستندات مربوط به صلاحیت تصویب، فرایندهای اداری مقررات.

۴. اطلاعاتی که به کلی منتشر نشده‌اند: اموال و دارایی‌ها، کمک‌ها و واگذاری‌ها اعم از اعطایی و دریافتی، میزان دریافتی ماهیانه و سالیانه مدیران، برنامه‌ها، طرح‌های مصوب، تجهیزات، واگذاری زمین، فرصت‌های سرمایه‌گذاری و همکاری در قالب‌های مشارکت و شرایط استفاده از این فرصت‌ها، فرصت‌های اشتغال و به کارگیری و جذب نیروی انسانی و شرایط آن، متن، متمم، الحاقات قراردادهای بزرگ و متوسط.

تفکیک وضعیت انتشار اطلاعات نشان می‌دهد که هرچه اطلاعات به حوزه‌های حساس‌تر حکمرانی، از جمله منابع مالی، تصمیم‌گیری‌های اداری و نحوه تخصیص دارایی‌های عمومی نزدیک‌تر می‌شود، میزان امتناع دستگاه‌ها در انتشار آن افزایش می‌یابد. عدم انتشار کامل اطلاعاتی نظیر میزان دریافتی مدیران، نحوه واگذاری زمین، فرصت‌های سرمایه‌گذاری و اشتغال، بیانگر مقاومت نهادی در برابر شفاف‌سازی حوزه‌هایی است که مستقیماً با منافع عمومی، تعارض منافع و امکان بروز فساد اداری ارتباط دارند.

در سطح بعدی، عدم انتشار گسترده اطلاعات مربوط به تسهیلات، اموال و دارایی‌ها، تخصیص و توزیع بودجه، حاکی از ضعف در تحقق شفافیت ساختاری است. این دسته از اطلاعات، بستر اصلی نظارت عمومی و ارزیابی قانونی بودن تصمیمات اداری را تشکیل می‌دهند و عدم دسترسی به آنها، عملاً امکان اعمال حق دسترسی آزاد به اطلاعات را با اختلال مواجه می‌کند.

در مقابل، انتشار محدود اطلاعاتی نظیر تعرفه‌ها، عوارض، هزینه‌های خدمات، مراحل اخذ مجوزها و گزارش‌های کلی درآمد و هزینه، عمدتاً ناظر بر اطلاعات کم‌چالش و کم‌هزینه برای دستگاه‌هاست و نمی‌تواند به تنهایی نشانه تحقق شفافیت مؤثر تلقی شود. این وضعیت مؤید آن است که برخی دستگاه‌ها به سمت شفافیت حداقلی و گزینشی حرکت کرده‌اند، نه شفافیت ماهوی و پاسخگو.

۴. الزام بهره‌گیری از داده‌های آماری رسمی و دارای اعتبارسنجی

اولین گام مهم در راستای شفافیت این قوه قبل از تصویب قانون شفافیت قوای سه‌گانه، به سال ۱۳۹۸ بازمی‌گردد. در پی وعده شهید رئیسی پس از انتصاب به ریاست قوه قضائیه مبنی بر ارائه گزارش شفاف در خصوص حساب‌های این قوه، گزارشی جامع در خصوص نحوه هزینه‌کرد سود حساب‌های سپرده دستگاه قضایی منتشر شد. دو محور اصلی گزارش قوه قضائیه شامل منشأ این حساب‌ها و سود حاصل از سپرده‌هاست که پس از توضیح درباره منشأ حساب سپرده قوه قضائیه که مربوط به سه دهه قبل و با هدف استفاده از سود حساب بلوکه شده قوه قضائیه برای حل مشکلات مالی این قوه افتتاح شده، قوه قضائیه سود این حساب‌ها و محل هزینه‌کرد آنها را با جداولی به صورت جزئی تشریح کرده است. از آن زمان تاکنون هیچ گزارش رسمی از وضعیت شفافیت قوه قضائیه منتشر نشده است. تا زمانی که در ۱۷ دی‌ماه سال ۱۴۰۴ سامانه شفافیت قوه قضائیه راه‌اندازی شد.

۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

تا پیش از قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها، قوانین متعددی درباره الزام به انتشار اطلاعات مورد تصویب قرار گرفته بود. قانون شفافیت قوای سه‌گانه، به لحاظ وسعت ذی‌نفعان و تنوع داده‌های مشمول انتشار، وسیع‌ترین چارچوب قانونی است. گزارش پیش‌رو به‌عنوان نخستین گزارش از سلسله‌گزارش‌های نظارتی قانون شفافیت قوای سه‌گانه به بررسی عملکرد قوه قضائیه پرداخته است. بررسی‌های این گزارش نشان می‌دهد، علی‌رغم انجام اقدام‌هایی چون تصویب شیوه‌نامه شفافیت در قوه قضائیه، تشکیل سامانه شفافیت در قوه قضائیه، انتشار بسیاری از اطلاعات به‌صورت کامل محقق نشده است. لذا به‌منظور ارتقای پاسخگویی نهادهای مختلف ذیل قوه قضائیه و تحقق اجرای مطلوب قانون شفافیت در قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها و در راستای همسوسازی حداکثری شیوه‌نامه قوه قضائیه با قانون مذکور، پیشنهادها در دو دسته پیشنهادهای راهبردی و فنی - تخصصی ارائه می‌شود:

الف) پیشنهادهای راهبردی: اصلاح چارچوب حقوقی

- استانداردسازی و تبیین شاخص‌های جامع برای انتشار کلیه موضوعات و تکالیف موجود در ماده (۲) قانون شفافیت ازجمله: اطلاعات مالی، قراردادهای مجوزها، فرصت‌های سرمایه‌گذاری و ... در شیوه‌نامه.
- اصلاح تبصره ماده (۱۳) شیوه‌نامه قوه قضائیه: «چنانچه کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی در اجرای ماده (۴) قانون گزارش عملکرد اجرای این قانون در قوه قضائیه را درخواست نماید، دبیر کارگروه گزارش لازم را تهیه کرده و از طریق معاونت اول قوه قضائیه به مجلس شورای اسلامی ارسال می‌کند».
- کاربست و تصریح ضمانت اجرایی تعریف شده در قانون شیوه‌نامه.
- ارجاع تعریف «اطلاعات شخصی» و «حریم خصوصی» به بند «ب» ماده (۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات.
- حذف مرجع موازی در نظارت بر شفافیت: قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات پیش‌تر کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات را به‌عنوان مرجع تخصصی نظارت و حل اختلاف در موضوع انتشار اطلاعات ایجاد کرده است. تبصره «۲» ماده (۲) قانون شفافیت بدون لغو یا اصلاح صلاحیت کمیسیون، کارگروه مستقلی برای تصمیم‌گیری درباره انتشار یا عدم انتشار اطلاعات مهم پیش‌بینی کرده است. ازاین‌رو، اصلاح تبصره مذکور و حذف کارگروه سه‌نفره، همراه با واگذاری این صلاحیت به مرجع مقرر در قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، می‌تواند به انسجام نهادی، جلوگیری از تعارض صلاحیت‌ها و افزایش کارآمدی نظام شفافیت منجر شود.

ب) پیشنهادهای فنی و تخصصی

به‌منظور طراحی کارآمد سامانه شفافیت قوه قضائیه رعایت نکات زیر ضروری است:

- ادغام الزامات سامانه‌ای قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات و قانون شفافیت قوای سه‌گانه در یک معماری سامانه‌ای واحد مبتنی بر ماده واحد واحد: قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷، دستگاه‌های مشمول را مکلف به پاسخگویی به درخواست‌های شهروندان و انتشار اطلاعات عمومی از طریق «سامانه ملی انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات» کرده است. در مقابل، قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها مصوب ۱۴۰۳، انتشار اطلاعات را در «سامانه‌های مربوط به خود» الزامی دانسته است. این دو حکم قانونی، با ایجاد تکالیف موازی و فاقد هماهنگی، زمینه پراکندگی اطلاعات، افزایش بار اداری دستگاه‌ها و کاهش سهولت دسترسی عمومی را فراهم می‌آورد. ازاین‌رو، به‌منظور تحقق انسجام در نظام حقوقی شفافیت، رفع موازی‌کاری و ارتقای کارآمدی نظارت، پیشنهاد می‌شود قانونگذار با اصلاح مقررات، انتشار اطلاعات موضوع هر دو قانون را در قالب یک درگاه یا سامانه ملی واحد سامان‌دهی کند؛ به‌گونه‌ای که تمامی اطلاعات عمومی و الزامات انتشار مقرر در قوانین یاد شده

از طریق یک پایگاه متمرکز، قابل انتشار، جست‌وجو و دسترسی باشد.

■ **یکپارچگی سامانه‌ها:** برای اجرای مؤثر قانون شفافیت، ایجاد یک سامانه یکپارچه و درگاه واحد انتشار اطلاعات ضروری است. در حال حاضر، نهادهای مختلف از سامانه‌ها و روش‌های متفاوتی برای انتشار اطلاعات استفاده می‌کنند که این موضوع باعث سردرگمی شهروندان و کاهش دسترسی به اطلاعات می‌شود. یک سامانه یکپارچه و درگاه واحد، این امکان را فراهم می‌کند که تمام اطلاعات مربوط به دستگاه‌های مختلف در یک مکان متمرکز جمع‌آوری و منتشر شوند. راه‌اندازی پروژه پرتال ملی داده (data.gov.ir) را می‌توان اصلی‌ترین اقدام صورت گرفته در حوزه داده حکومتی باز در سطح ملی به شمار آورد. هدف این پرتال، ایجاد و نگهداری فراداده و مجموعه داده‌های باز یکپارچه از دستگاه‌های ذی‌ربط و در دسترس قرار دادن آنها برای عموم کاربران بوده، اما غلبه نگاه سامانه‌محور، مانع از تحقق کامل این هدف و همچنین منافع اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مورد انتظار شده است. در عمل، به ثمر رسیدن چنین پروژه‌ای، علاوه بر دیدگاه فنی، نیازمند توسعه داده باز هم در سمت عرضه و هم در سمت تقاضا، جلب مشارکت بازیگران و ارتقای نهادها و زیرساخت‌های لازم بوده است. این سامانه باید تا جای ممکن از دیتابیس‌های ملی استفاده کند تا اطلاعات به‌صورت نظام مند و هماهنگ در اختیار قرار گیرند [۸].

■ **سامانه شفافیت باید مبتنی بر سازوکار هوشمند و موتور قواعد طراحی شود:** به‌نحوی که ادعای شفافیت توسط دستگاه‌ها مشروط بر انتشار اطلاعات و تکمیل تمام بندهای ماده (۲) و مفاد ماده (۳) بوده و نهاد ناظر از ثبت کامل، صحیح و استاندارد همه بندها اطمینان یابد. این موضوع موجب رفع نواقص انتشار اطلاعات می‌شود.

■ **تدوین و الزام به شناسنامه استاندارد بارگذاری:** کلیه اطلاعات بارگذاری شده توسط دستگاه‌ها باید ملزم به داشتن «شناسنامه استاندارد اطلاعات» باشند. این شناسنامه به‌عنوان فراداده عمل کرده و هدف اصلی آن رفع ناهماهنگی‌ها و تضمین یکپارچگی داده‌ها در سطح ملی است (مطابق با ضرورت استانداردسازی اطلاعات بین‌دستگاهی). شناسنامه استاندارد باید به‌طور جامع و دقیق، موارد زیر را دربرگیرد:

✓ **محتوای افشا:** شامل تمام جزئیات مورد نیاز برای شفاف‌سازی اطلاعات مصرح در مواد (۲) و (۳) قانون شفافیت.

✓ **تاریخ بارگذاری:** ثبت دقیق زمان (روز، ماه، سال و ساعت) بارگذاری یا آخرین به‌روزرسانی اطلاعات در سامانه.

✓ **واحد مسئول:** نام دقیق واحد یا بخشی در ساختار دستگاه که مسئولیت تولید، صحت‌سنجی و به‌روزرسانی این مجموعه داده را برعهده دارد.

✓ **منبع اطلاعات:** تعیین دقیق منبع اولیه داده‌ها (برای مثال «صورت‌های مالی مصوب هیئت‌مدیره»، «گزارش‌های داخلی معاونت X»، یا «داده‌های استخراج شده از پایگاه ملی Y»).

✓ **انتشار داده‌ها:** در قالب‌های قابل پردازش ماشینی مانند CSV، JSON و XML.

✓ **سطح دسترسی:** تعیین سطح امنیتی و دسترسی مجاز به اطلاعات (برای مثال عمومی، داخلی، محرمانه)، مطابق با ضوابط طبقه‌بندی اسناد رسمی کشور.

■ **ایجاد داشبورد نظارتی:** مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه به‌عنوان دبیرخانه کارگروه، موظف شود داشبوردی برخط طراحی کند که میزان اجرای تکالیف هر دستگاه، درصد تحقق انتشار اطلاعات، میزان به‌روزرسانی داده‌ها و موارد عدم انطباق را به‌صورت مستمر نمایش دهد.

■ **گزارش‌های دوره‌ای:** دبیرخانه کارگروه مکلف شود هر ۶ ماه یک‌بار گزارش عملکرد دستگاه‌های مشمول را براساس شاخص‌های مصوب منتشر کند. این گزارش باید شامل رتبه‌بندی دستگاه‌ها، میزان تحقق تکالیف قانونی و دلایل عدم اجرا باشد.

جدول ۶. نمونه جدول پیشنهاد توصیه سیاستی ویژه گزارش‌های راهبردی/انظارتی

ردیف	نوع توصیه		توصیه سیاستی	الزامات و قیود اجرایی	دستگاه متولی	دستگاه معین	زمان‌بندی اجرا	ملاحظات
	تداوم*	اصلاح**						
۱		**	اصلاح شیوه‌نامه اجرایی قوه قضائیه در راستای همسوسازی با مواد (۲) و (۳) قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها	– تصریح صریح انتشار مشروح مذاکرات هیئت عمومی و هیئت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری، هیئت عمومی دیوان عالی کشور و شوراهای موضوع ماده (۳) قانون شفافیت، در شیوه‌نامه – تعیین ضمانت کیفری در شیوه‌نامه قوه قضائیه – تعیین مدت‌زمان مشخص برای اجرای شیوه‌نامه و شفاف‌سازی اطلاعات – ارجاع تعریف «اطلاعات شخصی» و «حریم خصوصی» به بند «ب» ماده (۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات – اصلاح تبصره ماده (۱۳) شیوه‌نامه قوه قضائیه	قوه قضائیه	قوه قضائیه	کوتاه‌مدت	
۲	*		اعمال قاعده «ارجاع» قانونی» در اجرای تکالیف شفافیت	در صورت تعارض یا تکرار، مقرر مؤخر ملاک اجراء است، مگر آنکه تصریح به بقای مقرر سابق شده باشد.	قوه مقننه	مجلس شورای اسلامی	میان‌مدت	
۳	**		تدوین و الزام به شناسنامه استاندارد بارگذاری/یا الزام دستگاه‌ها به استفاده از سند راهبری ارائه شده برای اجرای قانون شفافیت توسط کمیسیون امور داخلی مجلس	شناسنامه استاندارد باید به‌طور جامع و دقیق، موارد زیر را دربر گیرد: – محتوای افشا: شامل تمام جزئیات مورد نیاز برای شفاف‌سازی اطلاعات مصرح در مواد (۲) و (۳) قانون شفافیت. – تاریخ بارگذاری: ثبت دقیق زمان (روز، ماه، سال و ساعت) بارگذاری یا آخرین به‌روزرسانی اطلاعات در سامانه. – واحد مسئول: نام دقیق واحد یا بخشی در ساختار دستگاه که مسئولیت تولید، صحت‌سنجی و به‌روزرسانی این مجموعه‌داده را برعهده دارد. – منبع اطلاعات: تعیین دقیق منبع اولیه داده‌ها (برای مثال: «صورت‌های مالی مصوب هیئت‌مدیره»، «گزارش‌های داخلی معاونت X»، یا «داده‌های استخراج شده از پایگاه ملی Y»). – انتشار داده‌ها در قالب‌های قابل پردازش ماشینی مانند JSON، CSV و XML. – سطح دسترسی: تعیین سطح امنیتی و دسترسی مجاز به اطلاعات (برای مثال: عمومی، داخلی، محرمانه)، مطابق با ضوابط طبقه‌بندی اسناد رسمی کشور.	هر سه قوه	مرکز فناوری اطلاعات	کوتاه‌مدت	

ردیف	نوع توصیه		توصیه سیاستی	الزامات و قیود اجرایی	دستگاه متولی	دستگاه معین	زمان بندی اجرا	ملاحظات
	اصلاح**	تداوم*						
۴	**		هوشمندسازی سامانه شفافیت	طراحی سامانه شفافیت مبتنی بر سازوکار هوشمند و موتور قواعد؛ به نحوی که تکمیل هر یک از بندهای ماده (۲) و مفاد ماده (۳) منوط به ثبت کامل، صحیح و استاندارد بند پیشین بوده و تا پیش از احراز این امر، امکان ثبت اطلاعات بعدی در سامانه فراهم نشود. سامانه مکلف است از طریق اتصال به پایگاه‌های داده ملی و سامانه‌های اعتبارسنجی، نسبت به تطبیق و راستی‌آزمایی خودکار اطلاعات اقدام کرده و در صورت عدم انطباق، از ثبت یا انتشار داده جلوگیری کند. همچنین سامانه باید دارای سازوکار پایش مستمر، اعلام هشدار تاخیر در به‌روزرسانی، و ثبت سوابق عملکرد دستگاه‌ها به‌منظور اعمال نظارت مؤثر باشد.			میان مدت	
۵	**		ادغام الزامات سامانه‌ای قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات و قانون شفافیت قوای سه‌گانه در یک معماری سامانه‌ای واحد مبتنی بر ماده واحد واحد	قیود فنی: - ناهمگونی سامانه‌های موجود در سه قوه - ضعف زیرساخت فناوری اطلاعات در برخی دستگاه‌ها الزامات حقوقی: - تعریف قلمرو شمول واحد برای هر سه قوه - تعیین مرجع واحد سیاستگذار و ناظر سامانه - رفع تعارضات احتمالی میان دو قانون در سطح آیین‌نامه اجرایی			میان مدت	
۶	**		ایجاد داشبورد نظارتی	طراحی داشبوردی برخط که میزان اجرای تکالیف هر دستگاه، درصد تحقق انتشار اطلاعات، میزان به‌روزرسانی داده‌ها و موارد عدم انطباق را به‌صورت مستمر نمایش دهد.	قوه قضائیه	مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه	میان مدت	
۷	**		گزارش‌های دوره‌ای	انتشار گزارش عملکرد هر ۶ ماه یک‌بار براساس شاخص‌های مصوب شامل رتبه‌بندی دستگاه‌ها، میزان تحقق تکالیف قانونی و دلایل عدم اجرا	قوه قضائیه	دبیرخانه کارگروه	میان مدت	

* تداوم یا تقویت آیتم‌ها و اقدام‌ها.

** اصلاح رویه‌ها یا ایجاد سازوکارها.

مأخذ: همان

منابع و مآخذ

- [۱]. عباسی، صدیقه (۱۴۰۲). موانع وجود شفافیت اداری در نظام حقوقی ایران. نشریه مطالعات حقوق آپادانا، (۱)۱.
- [۲]. عبدالحسین‌زاده، محمد (۱۳۹۹). تبیین مفهوم و کاربرد شفافیت در عرصه حکمرانی و اداره امور دولتی. سیاست‌های راهبردی و کلان، ۳۰۳: (۸) ۹۷۱-۶۰۲.
- [۳]. صابری‌دمنه، علی (۱۴۰۳). اظهارنظر کارشناسی درباره: « طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها » (اعاده شده شورای نگهبان (۶)). ماهنامه گزارش‌های کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۲۳(۳):
[e18476-3. doi: 10.22034/report.2024.16918.1800.](https://doi.org/10.22034/report.2024.16918.1800)
- [۴]. محمدی احمدآبادی، حسین و علی صابری‌دمنه (۱۴۰۲). بررسی و تحلیل مبانی و ابعاد شفافیت قوای سه‌گانه. ماهنامه گزارش‌های کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳(۱۱):
[e19584. doi: 10.22034/report.2024.16637.1639.](https://doi.org/10.22034/report.2024.16637.1639)
- [۵]. جلیلی کناری، محدثه (۱۴۰۳). ارزیابی قوانین، لوایح و طرح‌های متناظر با موضوع شفافیت. ماهنامه گزارش‌های کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۲۳(۴):
[e19884. doi: 10.22034/report.2024.17037.1857.](https://doi.org/10.22034/report.2024.17037.1857)
- [۶]. جمور، حسین و ملیحه ربیعی (۱۴۰۴). شفافیت؛ ماهیت‌شناسی و بررسی مبانی قانونی و نظری. ماهنامه گزارش‌های کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۳۳(۵):
[e20856. doi: 10.22034/report.mrc.2025.1404.33.5.20856.](https://doi.org/10.22034/report.mrc.2025.1404.33.5.20856)
- [۷]. موسوی صالح، محمد، ایلینا میرزامحمدی و یحیی مرتب (۱۴۰۳). تحلیل و آسیب‌شناسی اجرای قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات. ماهنامه گزارش‌های کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۲۳(۴):
[e19870. doi: 10.22034/report.2024.16995.1830.](https://doi.org/10.22034/report.2024.16995.1830)
- [۸]. صابری، مریم، محمدحسین خانی و محمدحسین مرادی (۱۴۰۳). داده حکومتی باز (۲): بررسی زیست‌بوم درگاه ملی کاتالوگ و مجموعه داده‌های باز و کاربردی کشور. ماهنامه گزارش‌های کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۲۳(۸):
[e20150. doi: 10.22034.](https://doi.org/10.22034)

عنوان: نظارت بر اجرای قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها (قوه قضائیه)

DOI:

Permanent Link:

Publisher : Islamic Parliament Research Center of Iran

گزیده سیاستی

بررسی عملکرد قوه قضائیه نشان می‌دهد شفاف‌سازی کامل مفاد مواد (۲) و (۳) ناتمام باقی مانده و هرچه اطلاعات به حوزه‌های حساس‌تر حکمرانی نظیر منابع مالی، تصمیم‌گیری‌های اداری و نحوه تخصیص دارایی‌ها نزدیک می‌شود، میزان امتناع در انتشار افزایش یافته است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، رویروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir